

Nærings- og fiskeridepartementet

Deres ref.

Vår ref.
2024/551

Saksbehandler
Synnøve Liabø, 959 278 50

Dato
06.09.2024

Innspill til myndighetene til tiltak for å dempe effektene av kvotenedgang

Landsstyret i Norges Fiskarlag behandlet ovennevnte sak i møte 5. september 2024 og fattet følgende vedtak:

«Norges Fiskarlag viser til at ressursituasjonen over flere år har utviklet seg negativt for mange sentrale fiskebestander både i Norskehavet, Barentshavet, Nordsjøen og Skagerrak. Fiskerincæringen er kjent med betydelige biologiske variasjoner i perioder, og er vant til å tilpasse driften og investeringene i tråd med ressursituasjonen langs kysten og i havet. Fiskarlaget er likevel av den oppfatningen at situasjonen nå er ytterst prekær da deler av næringen har svært få alternativ og lite handlingsrom til å tilpasse driften på en fornuftig måte de nærmeste årene.

Kvoten på nordøstarktisk torsk, som for mange fartøygrupper utgjør det viktigste driftsgrunnlaget, er foreslått redusert med ytterligere 31 % i 2025. Dette innebærer at kvoten blir på det laveste nivået siden kriseåret 1991, og Havforskningsinstituttet melder også at det er lite sannsynlig med en kvoteøkning i 2026.

Norges Fiskarlag oppfatter situasjonen som svært alvorlig for store deler av fiskeflåten, og det er spesielt kritisk i hvitfisksektoren der samlet kvotenedgang trolig vil ligge i størrelsesorden 25-30 % til neste år (torsk, hyse, sei og blåkveite nord for 62°N). Fisket etter andre arter kan heller ikke forventes å øke blant annet på grunn strenge bifangstbestemmelser etter sentrale arter i blandingsfiskeriene (brosme, lange, uer, blåkveite), og dette medfører at fiskeflåten har liten tilgang på alternative fiskerier som kan kompensere noe for kvotenedgangen.

Norges Fiskarlag viser til at kvotenedgangen vil ha betydelige konsekvenser både for lønnsomheten til rederiene og avlønningen til mannskapet. Selv om kvotene reduseres, vil mange av de faste kostnadene likevel være uendret (renter, vedlikehold, forsikring, administrasjon osv.). De variable kostnadene vil kunne reduseres noe som følge av lavere kvoter, men økt innsats etter andre arter innebærer trolig høyere driftskostnader. Fiskarlaget antar at førstehåndsprisen på fisk kanskje vil øke noe, men samtidig er fiskerincæringen prisgitt utviklingen i kronekursen framover. Det vil derfor være rimelig å anta at kostnadene vil reduseres mindre enn inntektene, og at lønnsomheten dermed svekkes ytterligere fra innværende år, som igjen vil være vesentlig svakere enn fjoråret. Fiskarlaget

mener at vi må forvente at enkelte rederi kan oppleve overkapasitet, og med behov for å nedskalere driften ved å legge fartøy i opplag og permittere ansatte deler av året. Dette vil igjen påvirke aktiviteten i landindustrien og mange fiskeriavhengige lokalsamfunn langs kysten på uheldig vis.

Norges Fiskarlag antar at situasjonen vil være forskjellig mellom ulike flåtegrupper, og at det er stor variasjon på selskapsnivå, avhengig av bruksform og gjeldsnivå osv. Fiskarlaget er kjent med at det nå gjennomføres krisemøter i enkelte fartøygrupper, for eksempel for fartøy som fisker med line, der man vurderer å legge om til andre redskap som snurrevad, garn osv.

Norges Fiskarlag viser til gode og konstruktive samtaler med myndighetene i denne saken, og anmoder om at forvaltning, forskning og næring nå i felleskap utreder og iverksetter målrettede tiltak som kan dempe effektene av kvotenedgang for å motvirke konkurser og permitteringer i næringen. Fiskarlaget er av den oppfatningen at både regulatoriske virkemiddel, justeringer i avgiftssystemet, økonomiske virkemiddel og tiltak for mannskap bør vurderes slik som framtidsutsiktene framstår i de kommende årene for fiskerinæringen.

Regulatoriske virkemiddel

Norges Fiskarlag mener generelt at kapasitetstilpasning i fiskeflåten som hovedregel bør skje ved bruk av strukturkvoteordningene, men vi innser at disse ordningene ikke er egnet til å løse de ekstraordinære utfordringene som store deler av fiskeflåten vil møte de nærmeste årene. Strukturkvoteordningene er ikke formålstjenlige til å løse midlertidige kvotereduksjoner, og Fiskarlaget mener at det derfor bør innføres midlertidige driftsordninger eller andre ordninger som gir flåten større fleksibilitet til å tilpasse seg en periode med ekstraordinære lave kvotenivå på flere bestander samtidig. Slike ordninger kan bidra til at flåten kan opprettholde et helårlig fiske, fiske mer effektivt og miljøvennlig og med lavere kostnader. Virkemiddel som midlertidige driftsordninger vil også bidra positivt med tanke på å sørge for jevnere og mer forutsigbar tilførsel av råstoff til landindustrien.

Norges Fiskarlag mener at det alternativt til innføring av midlertidige driftsordninger, bør vurderes å utvide gjeldende ordninger for kvoteutveksling. Fiskarlaget henviser her til ordninger som legger til rette for å utveksle kvoter innad i det enkelte fiskeri og innenfor fartøygruppene (slumpfiskordning, samfiskeordning, kvotesamarbeidsordning) og ordninger som tillater kvoteutveksling mellom ulike fiskerier (kvotebytteordninger). Disse ordningene kan utvides midlertidig som ekstraordinære tiltak til å omfatte flere fiskeri, flere fartøygrupper og større andel av det enkelte fartøys kvotegrunnlag. Det bør også vurderes om det er hensiktsmessig å øke kvotetakene i noen fartøygrupper, slik som for eksempel konvensjonelle havfiskefartøy selv har foreslått, som nå befinner seg i en meget krevende situasjon.

Norges Fiskarlag viser til at ordninger med kvoteutveksling også er i tråd med oppfølging av Kvotemeldingen, ref. Næringskomiteen i Innst. 264 S (2023–2023) i kapittel 2.9.1 om sentrale rammevilkår, hvor bla. følgende framkommer:

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Venstre, mener en oppsplitting av kvotepakker og kvoteutveksling som ble vedtatt i Innst. 243 S (2019–2020) til Kvotemelding 1 kan være fornuftig med hensyn til miljø ved å redusere utslipp og

drivstoffkostnader, utnytte alle kvoter og ressurser, og samtidig bedre råstofftilgangen til fiskeindustrien. En slik ordning bør omfatte alle fartøygrupper og kan avgrenses årlig. Flertallet ber om at regjeringen vurderer vedtaket og følger dette opp.

Norges Fiskarlag viser til alvoret i situasjonen og at det haster med å innføre hensiktsmessige og gode regulatoriske tiltak for å motvirke konkurser, permitteringer og oppsigelser i fiskerinæringen framover. Fiskarlaget krever at slike ordninger snarest drøftes i samråd med næringen og er operative allerede fra årsskiftet, 1. januar 2025.

Styrking av ressursforskningen

Norges Fiskarlag tar de fremlagte kvoterådene for 2025, som viser en anbefalt kvotenedgang på de fleste av de viktigste kommersielle bestandene, til etterretning. Fiskarlaget er videre innforstått med at det blir vanskelig å ikke følge hovedtrekkene i anbefalingene, men vi tillater oss imidlertid å påpeke at fiskerne ikke kjenner seg igjen i flere av kvoteanbefalingene som for eksempel blåkveite, uer, lange, brosme mv.

Norges Fiskarlag anmoder derfor myndighetene om å bevilge nok midler til ressursforskning, og at det utvikles gode metoder og samarbeid der fiskernes kompetanse og observasjoner benyttes på en bedre måte. En slik tilnærming vil sikre at alle marine ressurser til enhver tid kan utnyttes mest mulig optimalt, og at MSY-tilnærming bør være en målsetting i regulering av alle kommersielle bestander. Norges Fiskarlag mener at forvaltningen av fiskebestandene lange og brosme de siste årene er eksempel der mangel på kunnskap har resultert i dårlig og lite effektiv forvaltning.

Virkemiddel i skattesystemet og andre økonomiske virkemiddel

Norges Fiskarlag viser til at fiskeflåten er pålagt en rekke avgifter som utgjør en betydelig del av driftskostnadene. Noen av disse avgiftene er spesielt belastende for flåten og bør vurderes redusert eller fjernet i den ekstraordinære situasjonen som flåten nå befinner seg i.

1. CO₂-avgiften på drivstoff er spesielt belastende. Den bebudende økningen i denne avgiften vil forsterke denne negative virkningen ytterligere i årene fremover. Fiskarlaget mener at CO₂-avgiften må kompenseres fullt ut. Dette vil være et godt virkemiddel som vil avbøte effekten av kvotenedgangene effektivt.
2. Foreta en gjennomgang av de øvrige avgiftene (f.eks. fiskeriforskningsavgift, kontrollavgift osv.) og se på mulighet for en (midlertidig) reduksjon av disse.
3. Det bør vurderes om det er hensiktsmessig å etablere kondemneringsordning for utvalgte fartøygrupper, for eksempel kystreketrålerne i sør.
4. Det bør vurderes om staten kan stille opp med risikoavlastninger for renter og lån til fiskeflåten.
5. Det bør vurderes innføring av skattemessige betingende avsetninger, f.eks. utsatt beskatning ved realisering av driftsmidler.

Tiltak for mannskap

Den bebudede kvotenedgangen, spesielt i hvitfisksektoren, vil medføre at næringens behov for mannskap i store deler av flåten reduseres. Norges Fiskarlag er kjent med at flere rederier har sendt oppsigelser til deler av mannskapet, mens andre rederier har varslet permitteringer.

Norges Fiskarlag viser til at fiskerne er selvstendige næringsdrivende og har egne «sosiale ordninger» som kan komme til anvendelse ved arbeidsledighet som følge av ekstraordinære forhold som havari, forlis og andre forhold som ligger utenfor rederiet kontroll. I slike tilfeller kan permittert mannskap motta A-trygd fra ordningen som er administrert av Garantikassen for fiskere. Mannskap som er permittert som følge av mangel på kvote, dårlig lønnsomhet kan ikke motta A-trygd. I slike tilfeller så må mannskapet ha mottatt en oppsigelse fra rederiet for å ha rett på A-trygd, jf. forskriftens § 4. Fiskarlaget mener det bør tas en gjennomgang av gjeldene regelverk for A-trygd med sikte på å vurdere om også permitterte fiskere på gitte vilkår kan komme inn under ordningen med å kunne motta A-trygd.

Norges Fiskarlag krever at mannskap i denne krevende situasjonen ikke mister retten til å stå på blad B i Fiskarmanntallet som følge av lavere inntekt fra fiskeriene og eller på grunn av høy annen inntekt fra andre arbeidsforhold.»

Med hilsen
Norges Fiskarlag

Kåre Heggebø

Sverre Johansen

Kopi til:
Fiskeridirektoratet
Havforskningsinstituttet
Fiskeridirektoratet
Salgslagene
Sjømat Norge
Landsstyret
Medlemslagene

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten håndskrevet signatur.